

Každá zodpovědná budoucí matka si přeje pro své dítě jen to nejlepší a touží mít především zdravé dítě. Snaží se jej ochránit i před možnými sexuálně přenosnými infekcemi.

Co jsou to STD?

STD (anglicky Sexually Transmitted Diseases), český sexuálně přenosné choroby nebo také infekce (STI – Sexually Transmitted Infections) je skupina nemocí způsobených různými původci, přičemž jejich společným znakem je přenos především při pohlavním styku. Některé z nich se mohou také krví nebo kontaktem přenést z matky na plod a dítě. Příčinou onemocnění jsou vyšší organismy jako např. původce svrabu, muňka (veš ohanbí), roupi, dále kvasinky, protozoa (trichomonády), ale i řada bakterií (kapavka, měkký vřed), spirochet (syfilis, tropické spirochetózy), chlamydie, L – organismy. Z virů pak jde o původce molusek, špičatých bradavic, oparu (herpes simplex), zánětu jater (hepatitis B - ale i A, C, D, E) a vlastně i HIV/AIDS. Sliznice, postižené některou z pohlavních nemocí, usnadňují až 300x vniknutí viru HIV do organismu. Není výjimkou nález 2 – 3 STD u jednoho nemocného. Proto vyšetření na sexuálně přenosné choroby bývají prováděna současně na všechny původce. Rovněž tak preventivní opatření jsou si prakticky podobná u všech STD, včetně HIV, a provádí se proto společně.

podní formy vrozené syfilis u narozeného dítěte. Počet případů onemocnění syfilis u dospělých, vrozená syfilis u dětí u nás narůstá. Epidemiologicky závažná je situace u východních sousedů (Rusko, Ukrajina).

Co působí matce nebo dítěti ostatní STD?

Kvasinky – příčina zánětu pochvy (kolpitis) a výtoku, u dítěte soor (moučnivka) – především v ústech.

Trichomonády – zánět pochvy a močové trubice.

Bakteriální infekce – působí záněty močových a pohlavních cest a konečníku. Mohou být příčinou sterility.

Mykoplazmata, ureaplazmata – zánět pochvy, mohou být příčinou potratů a problémů s otěhotněním.

Opar (Herpes simplex) – záněty a vřidky velmi bolestivé, často se vracejí, např. při menstruaci, při snížení obranyschopnosti. Zřejmě má vztah i k rakovině děložního hrdla. Může se infikovat i dítě a vyvolat tím u něj záněty především ústní sliznice a dásní.

Špičaté kondylomy (říčky) a moluska – mnohdy svizelně odstranitelné a opakující se výrůstky při zánětech pochvy, močové trubice u osob se sníženou imunitou.

Záněty jater (hepatitidy) – se mohou rovněž přenést sexuální cestou. Mohou končit zatvrdnutím jater (cirhózou) i karcinomem jater. Chrání nás preventivní očkování (hepatitis A a B).

Jak jsou opatření, povinnosti a předcházení STD?

- Každý může přímo, bez doporučení navštívit dermatovenerologa, který v případě potřeby zajistí vyšetření a léčbu. Nikdy se nesnažte nemoc léčit sama.

Které STD jsou nejzávažnější a nejčastější v našich podmínkách?

Jsou to chlamydie, kapavka a syfilis.

Chlamydie – v současnosti nejčastější STD infekce. U žen vyvolávají onemocnění pochvy, dělohy, konečníku, močové trubice, jsou příčinou zánětů po proběhlé kapavce. U novorozenců se můžeme setkat se závažným zánětem oka (obdobným jako u kapavky). Existuje mnoho sérotypů, z nich L1 – L3 jsou příčinou závažné pohlavní nemoci Lymphogranuloma inguinale, která působí vředy na zevních rodidelch a postihuje mízní cesty, zejména v třísech s následnými píštělemi. Vyskyt je u nás vzácný, nemoc je častější v subtropích a tropech. Může být zavlečena z turistické cesty.

Kapavka – nejčastější pohlavní nemoc u nás. Objevem antibiotik se snížila závažnost i obtíž. Přesto se setkáváme s následujícími stavy: nemoc může probíhat skrytě (zejména u žen), což je závažné z důvodů snadnějšího šíření. Nemoc z postižených močových nebo pohlavních cest se může šířit u žen na dělohu, vejcovody, vaječníky i na malou pánev a být příčinou náhlé přehody břišní.

- Odpovědné budoucí maminky pravidelně navštěvují poradnu pro těhotné. Gynekolog 2x během těhotenství provede sérologické vyšetření na syfilis. Všem novorozencům se provádí povinné sérologické vyšetření na syfilis z pupečnickové krve. Každému novorozenci jsou ihned po porodu ošetřeny oči (kredieazice - prevence kapavčitého zánětu).
- Zodpovědně vybírejte svého partnera. Vyhněte se sexuálnímu kontaktu s osobami, které by mohly být infikovány sexuálně přenosnou infekcí.
- Nezapomeňte, že kondom je u STD stejně jako u HIV účinnou prevencí.
- Každý nemocný s pohlavně přenosnou infekcí je povinen se léčit a spolupracovat při zjištění svých sexuálních kontaktů.

Co je HIV?

HIV (anglicky Human Immunodeficiency Virus), český virus lidského imunodeficitu, je zkratka pro virus, který způsobuje ztrátu obranyschopnosti (imunity) člověka před nejrůznějšími infekcemi. Tento virus napadá zejména určitou skupinu bílých krvinek tzv. T-lymfocytů, které mají důležitou úlohu v imunitním systému lidského organismu. Virus se v nich množí, poškozují jejich funkci a nakonec je i usmrcuje. Tím se počet lymfocytů snižuje, což vede až k úplné ztrátě obranyschopnosti organismu a ke vzniku onemocnění AIDS.

Co je AIDS?

AIDS (anglicky Acquired ImmunoDeficiency Syndrome), český syndrom (soubor příznaků) získaného imunodeficitu. Jedná se o konečné klinické stadium infekčního onemocnění způsobeného virem HIV, charakterizované ztrátou imunity, tedy

Zánět často slepením vejcovodu způsobí sterilitu nebo je příčinou mimoděložního těhotenství. Časté jsou poruchy menstruace s bolestmi. Ženy bývají postiženy i velmi bolestivými záněty Bartolinských žlázek při vchodu do pochvy. Zejména nevhodná je neodborná (zvláště laická) léčba různými prostředky. Kapavku musí léčit pouze odborný lékař, venerolog. Důležitá je léčba obou sexuálních partnerů. Průchodem porodními cestami při porodu se může nakazit i novorozenec. Toho ohrožuje hlavně kapavčitý zánět spojivek a rohovky. Ten by mohl vyústit i v oslepnutí novorozence.

Syfilis – nejzávažnější z pohlavních nemocí. Přezdívá se jí „opice nemocí“, protože dovede napodobit řadu jak kožních, tak zejména interních, nervových, očních a psychiatrických nemocí. Diagnostika je proto obtížná. Choroba může být celoživotním problémem. Po třech týdnech od infekce se vytvoří nebolestivý tvrdý vřed, posléze zduří mízní uzliny v třísech, následně v celém těle. To již I. stadium přechází do druhého. Dostaví se vyrážka, posléze projevy v ústech a na genitálu, částečný výpad vlasů a další nálezy. V I. a II. stadiu je nakažená osoba vysoce infekční. Neléčená nemoc po dobu 3 - 5 let střídá období bezpříznaková s příznakovými. Následuje specifický zánět se vznikem tzv. gumat (název podle produkce vazké tekutiny podobné klovatině – arabské gumě). Gumata se vyskytují na kůži i ve vnitřních orgánech a cévách. Postižení srdce a srdečnice vede i k náhlým úmrtím. Za 15 – 20 let nemoc může vyústit v onemocnění mychy a mozku. Syfilis se může během těhotenství přenést také na plod. Míra postižení plodu závisí na době infekce matky. Čím je období mezi nakažením a porodem kratší, tím je i menší riziko přenosu na samotný plod. Může docházet k potratu, narození mrtvého nebo těžce nemocného dítěte, případně ke vzniku časné nebo

obranyschopnosti člověka. Napadený organismus se stává vnímavým k celé řadě dalších infekcí a nádorovým onemocněním.

Kde se HIV v organismu vyskytuje?

Virus HIV se vyskytuje v lymfatických uzlinách a v tělesných tekutinách člověka, především v krvi, preejakulátu, spermatu, poševním sekretu a v jiných tělesných tekutinách včetně mateřského mléka.

Jak se HIV přenáší?

HIV se přenáší třemi způsoby:

1. Nechráněným pohlavním stykem, jak heterosexuálním (dvou jedinců různého pohlaví), tak homosexuálním (dvou jedinců stejného pohlaví). Za velmi rizikový se považuje nechráněný anální styk (do konečníku) provozovaný jedinci stejného nebo různého pohlaví. Důvodem je, že při tomto styku dochází k drobným krvácivým poraněním jemné sliznice konečníku, která obsahuje buňky velmi citlivé k HIV infekci. Rovněž velmi rizikový je nechráněný styk do pochvy, ale i do úst (orální sex).
2. Krevní cestou
 - a) Injekčním užíváním drog, především při společném sdílení jehel a stříkaček, ale i roztoku injekčních drog.
 - b) Podáním infikované krve nebo přípravků z ní vyrobených. V současné době je ve vyspělých zemích (včetně ČR) tento přenos prakticky vyloučen, protože všichni dárci krve jsou vždy před každým darováním kontrolováni, zda jejich krev není infikovaná virem HIV.
3. Přenosem z infikované matky na plod a dítě.

AIDS centrum Č. Budějovice
MUDr. V. Chmelík
NsP-infekční oddělení
B. Němcové 54, 370 01 České Budějovice
tel.: 387 874 600, 37874 465

AIDS centrum Plzeň
Doc. MUDr. D. Sedláček, CSc.
Infekční klinika FN
ul. E. Beneše 13, 305 99 Plzeň
tel.: 377 402 264

AIDS centrum Ústí n. L.
Prim. MUDr. P. Dlouhý
Infekční oddělení
Masarykova nemocnice
401 13 Ústí n. L. – Bukov
tel.: 475 682 600, 475 682 603

AIDS centrum Hradec Králové
MUDr. J. Kapla, MUDr. V. Dostál
Infekční klinika FN
Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové
tel.: 495 832 220, 495 833 773

AIDS centrum Brno
MUDr. S. Snopková
Nemocnice–klinika inf. chorob
Jihlavská 20, 639 01 Brno
tel.: 547 192 276, 547 192 265

AIDS centrum
MUDr. J. Kolářková
Infekční klinika FN
ul. 17. listopadu 1790,
708 52 Ostrava–Poruba
tel.: 596 984 256, 596 983 480

Další informace o HIV/AIDS Vám poskytne:

- Národní linka pomoci HIV/AIDS (bezplatná) tel.: 800 144 444
- Česká společnost AIDS pomoc (bezplatná) tel.: 800 800 980
tel.: 224 814 284,
tel.: 224 810 702

www.aids-hiv.cz
www.aids-pomoc.cz

Text: prof. MUDr. Vladimír Resl, CSc., RNDr. Marie Brůčková, CSc.,
doc. MUDr. Marie Staňková, CSc.
Textová úprava: MUDr. Jaroslav Jedlička, CSc., MUDr. Daniela Kondrová
a Jiří Stupka, DiS.
Recenze: prim. MUDr. Michael Pipka, Miroslav Hlavatý
Grafika: GIA STUDIO
Výtisk: Geoprint Liberec
Vydal: Státní zdravotní ústav, COČ/Pracoviště prevence HIV/AIDS,
v roce 2008 z dotace MZ ČR na řešení problematiky HIV/AIDS
<http://www.aids-hiv.cz>
80 000 výtisků, 6. upravené vydání, Praha 2008
© Státní zdravotní ústav
Neprodejné

informace

PRO BUDOUCÍ MAMINKY O HIV/AIDS

**Očekáváte miminko?
Těšíte se na něj?
Jistě myslíte
na jeho zdraví!**

Tato možnost přenosu z ženy infikované virem HIV stále existuje. Dnešní medicína je již schopna snížit riziko jak přenosu infekce na plod či dítě, tak i nebezpečí zdravotní zátěže pro matku. Je ovšem nutné znát co nejdříve HIV stav těhotné ženy.

Těhotné ženy se proto povinně vyšetřují na infekci HIV spolu s ostatními vyšetřeními, která se u nich běžně provádějí již při vstupní prohlídce v těhotenské poradně podle § 71 Zákona o ochraně veřejného zdraví č. 258/2000 Sb.!

Jak poznám, že jsem se infikovala virem HIV?

Člověk infikovaný virem HIV nemusí mít dlouhou dobu žádnou zdravotní potíže, cítí se naprosto „zdravý“. Jen laboratorním rozbořením vzorku krve lze zjistit, zda vyšetřovaná osoba je či není infikovaná, tedy zda je HIV pozitivní nebo HIV negativní. Je třeba připomenout, že infekci HIV je možno prokázat bezpečně až za 2 - 3 měsíce po infekci, tedy po posledním rizikovém chování. Provede-li se vyšetření dříve, může být eventuální „negativní“ výsledek testu nesprávný a vyšetření je nutno opakovat za 2 - 3 měsíce od doby posledního rizikového chování.

Co dělat, pokud je test na HIV pozitivní?

V případě pozitivního výsledku testu na HIV infekci se může těhotná žena rozhodnout pro donošení dítěte, nebo pro umělé ukončení těhotenství. HIV pozitivita je důvodem pro ukončení těhotenství ze zdravotních důvodů. V případě, že se HIV pozitivní žena rozhodne pro donošení svého dítěte, lze v současnosti snížit riziko přenosu infekce HIV z matky na dítě. Pravděpodobnost, že HIV infikovaná žena porodí infikované dítě se pohybuje mezi 13 – 40 %. Je-li ale infikovaná ženě včas podána profylaxe (od třetího měsíce těhotenství) a je v odborné péči, lze při odborném vedení porodu v AIDS centru snížit toto riziko u dítěte na pouhých 6 – 8 %.

K nákaze dítěte může dojít i kojením, neboť virus HIV se nachází také v mateřském mléce. HIV pozitivním matkám se z tohoto důvodu kojení nedoporučuje.

Vaše rozhodnutí záleží pouze na Vás. Nikdo nemá právo Vás nutit k umělému ukončení těhotenství, pokud jste HIV pozitivní. Sama musíte zvážit riziko, jaké plyne pro Vás a Vaše dítě.

Je nutné vědět, že

1. těhotenství sice nezhoršuje průběh HIV infekce u matky, ale může se objevit zvýšená vnímavost k některým bakteriálním a virovým infekcím. U žen s pokročilým imunodeficitem (sníženou obranyschopností organismu) je nutné individuální posouzení spolu s lékařem AIDS centra.
2. život infikovaného dítěte může být v některých případech spojen s těžkým strádáním. Bezpodmínečně je nutná úzká spolupráce rodičů s lékařem AIDS centra a pečlivé dodržování léčebného režimu a předepsané životasprávy dítěte.

3. byste měla zvážit, zda máte někoho ve svém okolí, kdo se bude o Vaše dítě starat při eventuálním zhoršení Vašeho zdravotního stavu.

V současné době je AIDS stále nevyléčitelným onemocněním, ale vhodnou léčbou umíme podstatně oddálit dobu vzniku rozvinutého onemocnění. Obrovské úsilí, které se celosvětově věnuje vývoji účinných léků a očkovacím látkám, dává naději, že se podaří najít vakcínu proti HIV infekci a lék na onemocnění AIDS. Jste-li HIV pozitivní, vyšetřující lékař Vás doporučí k podrobnému vyšetření a dalšímu sledování na některém z AIDS center.

Tato AIDS centra existují v každém bývalém kraji na infekčních odděleních krajských nemocnic. Během těhotenství budete sledována a léčena v AIDS centru FN Bulovka v Praze 8, kde se seznámíte se svým porodníkem, který povede porod Vašeho dítěte císařským řezem tak, aby se na nejmenší možnou míru snížilo riziko HIV infekce Vašeho novorozeného dítěte v průběhu porodu. Pro Vás a Vaše dítě je proto nutné, abyste tuto odbornou pomoc vyhledala co nejdříve.

Přejeme si totéž co Vy, aby Vaše dítě bylo zdravé, šťastné a dobře prospívalo.

Kde konkrétně hledat pomoc?

AIDS centrum Praha
Doc. MUDr. M. Staňková, CSc.
Infekční klinika FN Bulovka
Budínova 2, 180 01 Praha 8
tel.: 266 082 628-9

